

1 לא תעשק שכיר עני ואביון מאחריך או מגורך אשר בארצך בשעריך: דברים כד יד
2 ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא בשא את נפשו ולא יקרא עליך אל ה' והיה בך חטא: דברים כד טו
3 לא תעשק את רעך ולא תגול לא תליץ פעלת שכיר אתך עד בקר: ויקרא יט יג

מאחריך פרט לאחרים. תימה אמאי אינטריך מאחריך למעוטי עכו"ם מגר מושב נפקא דדוקא גר מושב ולא עכו"ם ועוד תימה אמאי אינטריך למיכתב גר דזק מגר מושב נפקא דכ"ש גר דזק וליכא למימר דאי לאו דכתיב גר דזק הוה מוקמינן בשעריך לגר דזק דבשעריך לא משמע אלא גר מושב שאוכל נבילות דומיא (דברים יד) דלגר אשר בשעריך תתננה ואכלה: **מגורך** זה גר צדק. תימה אמאי אינטריך למימר גר דזק דמאחריך נפקא דגר דזק אחריך לכ"ע לרבי יהודה ולרבנן דפליגי בהחובל (ב"ק דף פז. פז. וסס) גבי אין לעבדים נזשת דיש לו אחוה ואחריך הוא בנמות וי"ל דשאני הכא דכתיב מאחריך דמשמע ממוצאר שנאחריך כדדרשין ב"ק (דף פח.) מקרב אחיך אי נמי מאחריך ולא כל אחיך כדדרשין קדושין (דף כד:) מן העוף ולא כל העוף והוה ממעטינן גר אי לאו דכתיב גרך אבל בלחזרו נשך (לעיל דף עה.) גבי רבית דדריש גר זה גר דזק קשיא לר"י אמאי אינטריך פשיטא דמה לי ישראל מה לי גר דזק וכי בכל המנות אין גר דזק בכלל ישראל וכן קשה דוימנין כתיב לאזרח ולגר ווימנין דלא כתיב ומ"ש:

כל שבארצך. ולא מוקמינן ליה למעוטי מוזה לארץ דמוצת הגוף היא ואינה תלויה בארץ:

ורבי יוסי ברבי יהודה לא ידף שכיר שכיר. ובפ"ק קדושין (דף יד: וסס) דלא משכח תנא דלא יליף שכיר שכיר היינו דוקא גבי עבד עברי משום דסבר דההוא דהכא לא מופנה והאי מופנה: **ואי** אשמעינן גזר משום דלא טרח. לא הוה נריך להאי צריכותא דאי לא כתיב אלא חד אפילו לא תגזול הוה מוקמינן לה בעושק דמשמעני ציה קרא כדלמך בלחזרו נשך (לעיל סא. וסס ד"ה לעזר) אבל השתא דכתיבי תרווייהו מוקמינן לה בגזל עובד כוכבים בלא אינו ענין אלא משום דמשכח צריכותא אפי' מיעטיה צהדיא מגזל לא הוה שמעינן עשקי':

ורבי יוסי בר' יהודה האי לא תלין אתך מאי עביד ציה.

תימה דקסמוין צברייתא דריש מיניה כמה דרשות ומנאמי כתוב כמדומה בתוס' רבינו אלחנן דהכא משכיר קצעי מאי עביד ליה דהוי ליה למיכתב לא תלין פעולתו אתך:

לכצור אשכול אחד. היינו שכיר שעות נראה לר"י דאינטריך למיכתב משום דשכיר משמע שכיר יוס או חצי יוס שאין רגילות להשכיר פועלים אלא ליום או לחצי יוס אבל לכל דהו לא אי נמי אינטריך לאשמעינן דאפילו שכרו לצור אשכול אחד ואכלו אפילו הכי עובר עליו:

מחור

אשמעינן עושקו משום דלא אתא לידיה אבל גזלו דאתא לידיה אימא לא צריכא ורבי יוסי ברבי יהודה האי לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר מאי עביד ליה מיבעיא ליה לכדרב אסי^א דאמר רב אסי אפילו לא שכרו אלא לכצור לו אשכול אחד של ענבים עובר משום כל תלין ואידך^ב מואליו הוא נושא את נפשו נפקא דבר המוסר נפשו עליו

שה לא גמיר: אלא לצור אשכול אחד. כלומר שכיר שעות: מואליו הוא נושא אס

קיא: המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

מאחריך. לא תעשוק שכיר עני ואביון מאחריך: **פרט** **לאחרים**. עובד כוכבים: זה גר **אוכל נבילות**. דכתיב ציה שעריך (דברים יד) לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה: **וכו**ן. על שכר ישראל ועל שכר צהמה וכלים וגר וגר מושב: **עובר בכל השמות הללו**. צין הכתובים

כאן וצין האמורים בתורת כהנים דיליף גזירה שוה לאיתווינהו הכא כדלקמן: **ויש צהם משום כל חלין**. האמור בתורת כהנים והוא הדין ללא תעשוק ולא תגזול דכתיב גציה. ומיהו של שכיר יוס ליתיה בשכיר לילה: ר' יוסי צר' יהודה וכו'. לקמן מפרש לה: **אין צהם אלא משום לא תעשק שכיר וגו'**. דכתיב ציה בצלחך^א דמרבי צהמה וכלים אבל ביומו תתן שכרו לע"ג דסמיך ליה לא ולקמן מפרש טעמא: קשיא גר מושב דמתמינן תנן אין צו משום כל תלין האמור בתורת כהנים ובצרייתא קתני כולן עוברים בכל השמות הללו: קשיא **צהמה** וכלים. דקתני מתני' יש צהם משום ביומו תתן שכרו ומשום לא תלין ור' יוסי צר' יהודה סבר אין צהן אלא משום לא תעשוק דמשנה תורה ואפילו משום ביומו וגו' דסמיך ליה לא: גר מושב יש צו משום **ביומו סתן שכרו**. וכל סתן משום לא תעשוק שכיר דבגויה כתיב בשעריך^ב: ואין צו משום לא חלין. דתורת כהנים וכן משום לא תעשוק ולא תגזול דת"כ. והאי דנקט הני משום דמפרשי צהו שכיר יוס ושכיר לילה וה"ק יש צו משום ביומו תתן שכרו דמשמעני גבי שכיר לילה ואין צו משום שכיר יוס: **גמר שכיר שכיר**. כתיב הכא לא תעשוק שכיר וכתיב בשכיר יוס לא תלין פעולת שכיר מה כאן גר מושב צהמה וכלים איתרביאי אף בת"כ נמי גר מושב צהמה וכלים: לא גמרי. הלכך דתורת כהנים לימנהו לא צהמה וכלים ולא בגר מושב: **משום דביומו סתן שכרו**. ליחייב דהך סמיך ליה דבקרא דלעיל כתיב מאלריך: **לסקדים עני לעשיר**. נשכרו שני פועלין אחד עני ואחד עשיר ואין צידו ליתן אלא לאחד מהן העני קודם: **אביון**. מעונה מעני ולשון אביון האוצה ואינו משיג מה שנפשו מתאוה לכל טוב. ואשמעינן קרא דעני קודם לאביון משום דעני כסוף למיתצעהי אף על גב דלריך: **אבל אביון**. הורגל לבזשת ולא כסוף למיתצעהי: **ואי אשמעינן עשיר**. דלקדמיה עני משום דלא נריך ליה העשיר לשכר כמו העני: **אבל אביון דלריך ליה**. טפי מעני אימא דליקדמיה לעני קמ"ל דעני קודם דלריך ליה וכסוף למיתצעהי: **וסנא דידן**. וכן דבי רבי ישמעאל דלמרו תרווייהו צהמה וכלים אכולהו וגר מושב לית להו^א דת"כ אי גמיר ג"ש אפילו גר מושב נמי ליחייביה משום שכיר יוס: **אסך**. קרא יתירא הוא: **שפעולתו אסך**. ואפילו צהמה וכלים: **רעך**. צהק דתורת כהנים כתיב לא תעשק את רעך: **עשוק**. שכר שכיר: **גזלו**. גזילה ממש: **ור' יוסי האי אסך מאי עביד ליה**. דמרבי מיניה תנא דידן צהמה וכלים אף על גב דגזרה נפשו. כל שיעבד עכמו עליו: ואידך

^[א] [תנינה יד:]. ט ס"א ות"ק דמאחריך ור"י צ"י האי רעך מאי עבדי טו ועיין רש"י, א בם"א: נכרי נכרי, ד בם"א טסף: וקסבר גזל גרי מותר, ט [לעיל כג:], ו [דברים כד, ו] [שם], ח [נ"א דת"ק], ט [ועי' תוס' לעיל סא. ד"ה לעזר],